



ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E - 35

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie máj 2013

IV. senát

Nálezy:

spisová značka	IV. ÚS 492/2012
sudca spravodajca	Ján Luby
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález –v časti vyhovené -v časti nevyhovené
dátum rozhodnutia	18. apríla 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 26 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľka (obchodná spoločnosť) namietala porušenie označených práv rozsudkom krajského súdu.</p> <p>Zo sťažnosti vyplýva, že v čísle 19 spoločenského týždenníka P. bol uverejnený článok, ktorý informoval o krádeži motorového vozidla patriaceho doc. JUDr. S. F., CSc., manželke vtedajšieho poslanca NR SR a predsedu politickej strany S. (ďalej len „navrhovateľ“), a o okolnostiach, ktoré mali sprevádzať pátranie po ňom.</p> <p>Návrhom na ochranu osobnosti z mája 2005 sa navrhovateľ domáhal proti sťažovateľke, ktorá je vydavateľkou uvedeného spoločenského týždenníka, aby okresný súd vydal rozsudok, ktorým bude konštatované, že tento článok v citovaných častiach neoprávnene zasiahol do práva na ochranu jeho osobnosti a že informácie, podľa ktorých „v momente stiahli na pátranie aj policajtov, ktorí pracovali na iných prípadoch“ a „celoslovenský priemer“ objasnenosti krádeží automobilov „je asi päť percent prípadov“, sú nepravdivé.</p> <p>Sťažovateľke mala byť uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie za uverejnenie nepravdivých informácií vytvárajúcich obraz, že navrhovateľ so svojou manželkou požívali pri pátraní po tomto odcudzenom motorovom vozidle protekciu, resp. že zasahovali do predmetného vyšetrovania s cieľom získať akési výhody.</p> <p>Zároveň sa navrhovateľ dožadoval priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 1 000 000 Sk (33 193,92 €) a náhrady trov konania.</p> <p>Okresný súd predmetnému návrhu vyhovel svojím rozsudkom. Tvrdenia uvedené v článku považoval nielen za nepravdivé, ale aj objektívne spôsobilé privodiť ujmu na osobnostných právach navrhovateľa, predovšetkým zásahom do jeho profesijnej cti a vážnosti ako právnik, advokáta a poslanca národnej rady.</p> <p>Sťažovateľka podala proti označenému rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, na základe ktorého krajský súd svojím rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny.</p> <p><u>Sťažovateľka zastáva názor, že uverejnením článku nedošlo k neprípustnému zásahu do osobnostných práv navrhovateľa. Pokiaľ by sa však ústavný súd s týmto záverom nestotožnil a právny názor odvolacieho súdu by považoval za ústavne konformný, mal by napadnuté rozhodnutie zrušiť z dôvodu nedostatočného odôvodnenia určenia výšky nemajetkovej ujmy, ktorá má byť zaplatená navrhovateľovi.</u></p> <p>Odvolací súd sa nestotožnil s jej námietkou neúplne zisteného skutkového stavu v dôsledku nevykonania výsluchu svedka npor. M.</p> <p>Zdôraznil, že sťažovateľka bola spolu s predvolaním na pojednávanie riadne poučená o povinnosti predložiť alebo označiť všetky dôkazy najneskôr do vyhlásenia</p>

	<p>uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie [§ 120 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)], tie v prvostupňovom konaní však riadne a včas nepredložila ani neoznačila.</p> <p>Odvolačný súd taktiež konštatoval, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaného dokazovania k správne skutkovému záveru, a že navrhovateľom namietané sporné tvrdenia sú nepravdivé a na ich základe vyvodil správny právny záver, že týmito nepravdivými údajmi sťažovateľka neoprávnene zasiahla do osobnostných práv navrhovateľa, a svoje dôvody vedúce k priznaniu morálnej satisfakcie a nemajetkovej ujmy v peniazoch aj náležite v súlade s § 157 ods. 2 OSP odôvodnil.</p> <p>Sťažnosť sťažovateľky smeruje proti napadnutému rozsudku, pričom jej argumentáciu možno rozdeliť do niekoľkých častí. <u>Predovšetkým namieta porušenie svojich základných práv na slobodu prejavu práva na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 2 a 4 ústavy.</u></p> <p>Otázku v medzitulku článku znejúceho „Šťastie či protekcia?“ nemožno podľa nej považovať za tvrdenie faktu alebo za nepravdivú informáciu, ale za hodnotiaci úsudok, ktorý zásadne nemôže podliehať dokazovaniu.</p> <p>Uznáva síce, že aj v takomto prípade treba posudzovať obmedzenie práva na slobodu prejavu s ohľadom na jeho primeranosť, v tomto smere však sťažovateľka nepovažuje závery odvolacieho súdu za dostatočné.</p> <p>Sťažovateľka tvrdí, že jeho argumentácia sa nevysporiadala s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), podľa ktorej sú hranice prípustnej kritiky vo vzťahu k osobe činnnej vo verejnej funkcii širšie ako v prípade súkromnej osoby, a novinárska sloboda zahŕňa tiež možné uchýlenie sa k určitému stupňu preháňania alebo dokonca provokácie.</p> <p>V ďalšej časti svojej argumentácie sťažovateľka poukazuje na rozpornosť odôvodnenia napadnutého rozsudku.</p> <p><u>Sťažovateľka vyjadruje názor, že oporu v dokazovaní napokon nemajú ani zistenia a právne názory odvolacieho súdu týkajúce sa splnenia hmotnoprávnych podmienok priznania náhrady nemajetkovej ujmy navrhovateľovi.</u> Nebolo totiž nijako preukázané, že by mu vznikla ujma, ktorá by bola natoľko značná, že by poskytnutie morálnej satisfakcie za ňu nebolo postačujúce.</p> <p><u>V záverečnej časti svojej sťažnosti sa sťažovateľka zaoberá namietaným porušením svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy,</u> ku ktorému malo dôjsť tým, že už súd prvého stupňa nevykonal výsluch svedka npor. M., hoci pôvodne o vykonaní tohto dôkazu rozhodol.</p> <p>Skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľky na pojednávaní pred vyhlásením dokazovania za skončené nežiadal vykonanie ďalších dôkazov, podľa jej tvrdenia neznamena, že na vykonaní uvedeného dôkazu netrval.</p> <p>Sťažovateľka taktiež namieta, že nebola rešpektovaná ani doterajšia judikatúra definujúca hmotnoprávne podmienky vzniku práva na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka.</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>Odvolačný súd sa musel vysporiadať s problémom možného konfliktu týchto jej práv s právom navrhovateľa na ochranu osobnosti, resp. v širšom zmysle s jeho právom na súkromie, ktoré je rovnako ústavne garantované, a to predovšetkým v čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 1 ústavy a v čl. 8 dohovoru.</p> <p>Z povahy oboch týchto práv (hodnôt) vyplýva, že riešenie ich kolízie nemožno dosiahnuť normatívne. Je úlohou všeobecných súdov, resp. vo všeobecnosti orgánov aplikácie práva, aby pri prerokovávaní konkrétneho sporu zisťovali mieru ich dôležitosti a následne dospeli k záveru o potrebe uprednostnenia jedného z nich.</p> <p>Uloženie povinnosti dodatočne sa ospravedlniť za uverejnenie niektorých častí predmetného článku a zaplatiť osobe, do ktorej osobnostných práv malo byť nimi zasiahnuté, náhradu nemajetkovej ujmy, je nepochybne obmedzením práv sťažovateľky na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií.</p> <p>Pôvodcom tohto zásahu bol podľa názoru sťažovateľky odvolací súd, pretože práve v dôsledku jeho potvrdzujúceho rozhodnutia boli tieto povinnosti sťažovateľke právoplatne uložené.</p> <p>Ústavný súd preto musel posúdiť, či sa odvolací súd týmto zásahom dopustil porušenia jej základných práv podľa čl. 26 ods. 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že vo svojom rozhodnutí nedostatočne zohľadnil jej slobodu prejavu a právo na slobodné</p>

rozširovanie informácií, a či jej tak neodoprel súdnu ochranu, ktorú jej práve mal poskytnúť.

Ústavnoprávny prieskum namietaného zásahu do základného práva (resp. jeho obmedzenia) štandardne pozostáva z posúdenia jeho legality, teda či k nemu došlo zákonom alebo na základe zákona (čl. 13 ods. 1 a 2 ústavy), a jeho proporcionality, teda či tento zásah obstoí ako primeraný s ohľadom na účel, ktorý sleduje.

V tejto súvislosti ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti štandardne aplikuje tzv. test proporcionality, ktorý sa skladá z týchto troch krokov: 1. identifikácie účelu zásahu do základného práva a testu vhodnosti tohto zásahu na jeho dosiahnutie, 2. testu nevyhnutnosti tohto zásahu a 3. testu proporcionality v užšom zmysle.

Prvým krokom je identifikácia cieľa (účelu), ktorý zásah do základného práva sledoval a ktorý musí byť z ústavného hľadiska legitímny a legálny, čo znamená, že ústava musí obmedzenie predmetného základného práva z dôvodu dosiahnutia tohto cieľa pripúšťať (čl. 13 ods. 4 druhá veta ústavy).

Súčasťou tohto kroku je aj skúmanie racionálnej väzby medzi týmto prostriedkom (zásahom) a sledovaným cieľom, teda či ním možno tento cieľ dosiahnuť.

V druhom kroku bolo potrebné posúdiť, či nebolo možné použiť na dosiahnutie sledovaného cieľa prostriedok, ktorý by bol vo vzťahu k predmetnému základnému právu šetrnejší.

Tretím a posledným krokom je posúdenie proporcionality v užšom zmysle. Jeho podstatou je vyvažovanie dvoch v kolízii stojacich práv či hodnôt a následné uprednostnenie jednej z nich v konkrétnom prípade.

Uvedené východiská možno vo všeobecnosti preniesť do roviny sporu o ochranu osobnosti, o ktorý ide v prerokovávanej veci. Je nepochybné, že rozhodnutie odvolacieho súdu malo v okolnostiach prípadu zákonný základ (§ 13 Občianskeho zákonníka) a že sledovalo cieľ ochrany ústavne zaručeného práva navrhovateľa na ochranu osobnosti.

Tento cieľ možno považovať za legitímny, resp. ústavne akceptovateľný, pretože čl. 26 ods. 4 ústavy umožňuje zákonom obmedziť slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie okrem iného vtedy, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, čo nepochybne zahŕňa aj právo na ochranu osobnosti.

Nemožno pritom opomenúť, že základné právo na zachovanie osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena požíva ústavnú ochranu v čl. 19 ústavy a ako ústavne zaručené právo by preto obstálo ako prípustný dôvod obmedzenia slobody prejavu (za splnenia podmienok skúmaných v teste proporcionality) aj v prípade, ak by čl. 26 ods. 4 ústavy takého dôvodu výslovne nevymedzovala.

a) Kto zásah do práva na ochranu osobnosti (práva na súkromie) vykonal?

Niektorým skupinám osôb (typicky politikom a novinárom) možno priznať z hľadiska slobody prejavu privilegované postavenie, resp. vyššiu mieru ochrany tohto práva, pretože plnia zásadnú úlohu pri informovaní verejnosti o veciach verejného záujmu a vytvárajú tak podmienky na kontrolu verejnej moci zo strany verejnosti, ktorá je predpokladom fungovania demokratickej spoločnosti.

b) O kom bol namietaný článok a do koho osobnostnej sféry (súkromia) zasahoval?

Stupeň dovolenej kritiky sa mení podľa charakteristiky adresáta. Hranice akceptovateľnej kritiky sú nastavené najširšie u politikov, najužšie u „bežných“ občanov.

c) Čo bolo obsahom namietaného článku? Čoho sa namietaný článok týkal?

V prípade otázok verejného záujmu je poskytovaná zvýšená ochrana vyhľadávaniu a rozširovaniu súvisiacich informácií a myšlienok. K otázkam verejného záujmu v prvom rade patrí aj informovanie o činnosti štátnych orgánov, ako aj osôb, ktoré ich reprezentujú, teda osôb pôsobiacich vo verejnom živote (politikov).

Obsahom namietaného článku boli nepochybne veci verejného záujmu (informácie o činnosti polície), pričom ústavný súd už v tejto súvislosti zdôraznil, že poslaním tlače je nesporne šíriť informácie a myšlienky o otázkach verejného záujmu, s tým, že je zároveň nespochybniteľným právom verejnosti takéto informácie prijímať

Tieto otázky „môžu a majú byť verejne posudzované“.

d) Kde bol namietaný článok uverejnený?

Vo všeobecnosti platí, že čím je vyššia miera publicity, tým vyššia je aj miera ochrany osobnostných práv. Toto kritérium však treba hodnotiť v spojení s kritériom autora, ktorého privilegované postavenie môže jeho význam neutralizovať.

e) Kedy bol namietaný článok uverejnený?

Skutočnosť, či ide o otázku verejného záujmu, môže v niektorých prípadoch závisieť aj na plynutí času. Túto povahu môže určitá otázka plynutím času získať alebo stratiť.

f) Ako boli informácie v namietanom článku formulované?

Pri posudzovaní limitov slobody prejavu treba rozlišovať medzi faktmi a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov dôkazy, naopak, nepripúšťa.

K námietke porušenia základných práv podľa čl. 26 ods. 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy – proporcionality obmedzenia slobody prejavu na účel ochrany osobnostných práv

Na tomto mieste považuje ústavný súd za žiaduce zdôrazniť, že v rozsahu týkajúcom sa pravdivosti zverejnených faktov pokladá pred všeobecnými súdmi vykonané dokazovanie za dostatočné, pričom spôsob, akým sa súdy vysporiadali s dôkaznými návrhmi vrátane návrhu sťažovateľky na výsluch ďalšieho svedka, považuje za zodpovedajúci požiadavkám vyplývajúcim z práva na spravodlivé súdne konanie.

Vo svojom ďalšom výklade preto ústavný súd vychádzal z ich záverov, podľa ktorých sťažovateľka nepreukázala pravdivosť posledných dvoch z uvedených skutočností. Podľa štatistik nebola celoslovenská objasnenosť za rok 2004, teda za posledný kalendárny rok pred krádežou vozidla, na úrovni 5 %, ale minimálne 15,45 %.

Pokiaľ ide o údajné okamžité predisponovanie („stiahnutie“) policajtov, príslušná časť článku síce obsahuje túto informáciu vo forme citácie zdroja z policajného prostredia, podáva ju však ako pravdivú a nijako ju nerelativizuje.

Táto informácia sa opiera len o tvrdenie tohto zdroja, pričom autorka článku ju ďalej neoverovala ani sa nepokúsila zistiť iné skutočnosti, ktoré by ju potvrdzovali. Súd prvého stupňa vykonal dokazovanie, ktoré ho viedlo k opačnému skutkovému záveru, teda že priebeh vyšetrovania bol obdobný ako v iných prípadoch.

Hoci úvaha autorky článku o prípadnej protekcii nie je tvrdením faktu, ale hodnotiacim úsudkom, nemožno opomenúť, že jej skutkový základ je založený práve na uvedených troch skutočnostiach, z ktorých pravdivosť dvoch bola v súdnom konaní spochybnená, či dokonca vyvrátená.

Keďže absencia dostatočného skutkového základu môže viesť k záveru o excesívnej povahe hodnotiaceho úsudku, na ktorý by sa tak vzťahovala menej intenzívna ochrana slobody prejavu, musel ústavný súd v rámci poslednej čiastkovej otázky posúdiť, či táto skutočnosť odôvodňuje záver o neprípustnosti zásahu sťažovateľky do osobnostných práv navrhovateľa.

Pochybenie autorky článku, ktorá (či už zámerne alebo nedopatrením) uviedla nesprávny údaj o objasnenosti tohto typu trestnej činnosti, podľa názoru ústavného súdu nespochybňuje skutkový základ v článku uvedeného hodnotiaceho úsudku a nemožno ho z hľadiska predmetného ústavnoprávneho posúdenia preceňovať.

Otázka prípadnej protekcie navrhovateľa, ktorá je podstatou predmetnej časti článku, by totiž bola rovnako legitímna pri priemernej celoslovenskej objasnenosti krádeží motorových vozidiel 5 % ako pri 15,45 %.

Súd prvého stupňa nakoniec sám zistil, že v Bratislavskom kraji, na území ktorého došlo k predmetnej krádeži, bola táto objasnenosť na úrovni 6,58 %, teda približne na tej, aká bola autorkou článku uvádzaná.

Táto skutočnosť síce neodstraňuje nesprávnosť v článku uvedeného údaj, významne však relativizuje dôsledky tohto pochybenia vo vzťahu k predmetnému hodnotiacemu úsudku, pretože z pohľadu bežného čitateľa porovnateľne vypovedá o nízkej (minimálnej) objasnenosti týchto krádeží.

Pre posúdenie ústavného súdu bolo ďalej podstatné, že predmetný článok sa vôbec nezaoberal konaním navrhovateľa či jeho manželky, žiadnym spôsobom ho nehodnotil a ani v tomto ohľade nič nenaznačoval. Jeho text nemohol byť preto pre čitateľov základom na skutkový záver, že navrhovateľ alebo jeho manželka ovplyvňovali pátranie po odcudzenom motorovom vozidle alebo do neho inak zasahovali v záujme jeho najrýchlejšieho vypátrania. V tomto zmysle je opačný predpoklad všeobecných súdov uvedený v ich rozhodnutiach nesprávny a ničím nepodložený.

Oba súdy prehliadli podstatnú skutočnosť, a to, že kritické vyznenie článku smerovalo vo vzťahu k postupu policajných orgánov, a nie navrhovateľa či jeho manželky. Podstatou hodnotiaceho úsudku bola otázka, či polícia neprístupuje v prípadoch, keď sa obeťou krádeže motorového vozidla stane „prominentná“ osobnosť,

teda osoba verejne známa, s väčším nasadením, než je to štandardne v prípadoch „bežných“ občanov.

Takýto jej postup pritom (samozrejme za predpokladu, že by bol preukázaný, k čomu však v konaní pred všeobecnými súdmi nedošlo) nemusel mať základ v podnete či korupčnom konaní tejto osobnosti, ale rovnako tak mohol vzniknúť aj z iniciatívy policajných orgánov samotných, napr. v snahe preukázať v eventuálnom mediálne zaujímavom prípade svoju kompetentnosť, alebo mohol byť súčasťou určitej mlčky akceptovanej praxe, nech by už jej pôvod mal akúkoľvek príčinu.

Príčin takéhoto postupu mohlo byť jednoducho niekoľko, ich skúmanie však presahovalo rámec článku, ktorý sa predmetnej krádeži venoval len informatívne a všeobecne, využívajúc prvky zveličenia či provokácie, ktoré sú tomuto spoločenskému týždenníku vlastné.

Ústavný súd pripúšťa, že navrhovateľ sa môže cítiť byť dotknutý už samotným spojením svojho mena s údajnou protekciou, ktorej uskutočnenie nebolo nijako preukázané, a o ktorej by ani v prípade, ak by k nej predsa len došlo, nemusel ani vôbec vedieť. Ústavný súd si je vedomý, že každý politik môže presadzovať svoje názory a predstavy len vtedy, ak bude disponovať dôverou verejnosti, pričom takéto spojenie môže túto dôveru ohroziť.

Verejná mienka totiž nie je „sudcom“ pevne rozlišujúcim medzi faktmi a hodnotiacimi úsudkami a jej utváranie sa neriadi vždy prísnyimi interpretačnými pravidlami. Akákoľvek informácia môže po svojom uverejnení „žiť“ vlastným životom“ a v rámci verejnej diskusie prípadne aj nadobudnúť iný význam, než jej prisudzovali tí, ktorí ju uverejnili. Reakcia verejnosti, obzvlášť pokiaľ ide o politické otázky v najširšom slova zmysle, môže pritom byť často tvrdá, prehnaná, či dokonca nespravodlivá. Uvedené skutočnosti sú však len jednou stranou veci.

So získanou dôverou verejnosti a súvisiacim politickým vplyvom je spojená nielen povinnosť politika strpieť väčšiu mieru kritiky, ale aj väčšia možnosť promptne a účinne na ňu reagovať. Novinári (či vo všeobecnosti médiá) sú sprostredkovateľmi nielen kritiky a kontroly verejnosti voči politikom, ale tiež názorov a reakcií, ktoré politici adresujú verejnosti. Tí majú súčasne omnoho väčšiu možnosť informovať verejnosť o svojich stanoviskách prostredníctvom médií, než to je v prípade iných osôb.

Ak preto navrhovateľ považoval úvahu o svojej možnej protekcii zo strany polície za spôsobilú vzbudiť u časti verejnosti dojem, že do tohto pátrania neprípustným spôsobom zasahoval, mal nepochybne možnosť sa proti takejto interpretácii predmetného článku vhodnou formou verejne ohradiť a viesť v tomto smere prípadne polemiku so sťažovateľkou uvedeným hodnotiacim úsudkom.

Návrh na ochranu osobnosti však nemôže slúžiť ako prostriedok ochrany dôvery zo strany verejnosti pred tvrdením, ktoré autorka článku v tomto článku nevyslovila a ktoré z neho ani implicitne nevyplýva, hoci ním (toto tvrdenie, pozn.) nie je vylúčené.

Ústavný súd považuje predmetný článok za zasahujúci do osobnostných práv navrhovateľa iba z toho hľadiska, že jeho obsahom je informácia o krádeži motorového vozidla jeho manželky a o okolnostiach jeho vypátrania, teda udalosti, ktorá sa dotýka jeho súkromného života.

Takýto zásah musí navrhovateľ ako osoba verejného záujmu podľa názoru ústavného súdu strpieť.

O uvedenej krádeži je navyše informované v súvislosti s možným protekčným postupom polície, teda s témou, ktorá je legitímne predmetom záujmu zo strany verejnosti.

Zverejnená informácia o krádeži vozidla a jeho vypátraní neobsahuje žiadnu kritiku voči osobe navrhovateľa či jeho manželky, ani ich neobviňuje z ovplyvňovania či zasahovania do predmetného pátrania.

V prerokovávanej veci napokon nebolo podstatné, že hodnotiaci úsudok, pripúšťajúci protekčný postup zo strany policajných orgánov, vychádzal aj z faktov, ktorých pravdivosť nebola autorka článku, resp. sťažovateľka schopná doložiť, pretože samotný sa svojím obsahom nemohol právne relevantným spôsobom dotknúť povesti a cti navrhovateľa.

Ostatné námietky

Uvedené závery o porušení základného práva dopadajú primerane aj na rozhodnutie o priznaní nemajetkovej ujmy navrhovateľovi, pretože bol spochybnený jeho právny základ. Napriek tomu ústavný súd považoval za potrebné vyjadriť sa aj k spôsobu, akým

	<p>bola určená.</p> <p>Ustanovenie § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka umožňuje súdu, aby v konaní o ochrane osobnosti priznal fyzickej osobe okrem zadostučinenia vo forme ospravedlnenia tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.</p> <p>K jeho priznaniu by mal pristúpiť najmä v prípadoch, ak došlo k zníženiu jej dôstojnosti či vážnosti v spoločnosti, resp. v iných prípadoch, ktoré sú z hľadiska dopadu do osobnostných práv porovnateľné s uvedenými prípadmi.</p> <p>Pri určení sumy nemajetkovej ujmy by zas mal všeobecný súd prihliadať na závažnosť vznikutej ujmy, ako aj na okolnosti, za akých došlo k jej porušeniu. Vždy je pritom podstatná jedinečnosť prípadu a s tým spojená konkrétna intenzita zásahu a jej následky.</p> <p>Je zrejmé, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy závisí vo veľkej miere na úvahe rozhodujúceho súdu, táto úvaha však neznamená priestor na svojvôľu či arbitrárnosť.</p> <p>Príslušný súd musí uskutočniť dokazovanie a následne na základe z neho vyplývajúcich skutkových zistení posúdiť, či táto ujma vznikla a ako bola závažná.</p> <p>Jej vznik pritom musí tvrdiť a doložiť navrhovateľ, ktorý nesie dôkazné bremeno. Príslušné závery súdu musia byť riadne odôvodnené a musia spočívať na logických a legitímnych faktoch.</p> <p>Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.</p> <p>Odvolačný súd a pred ním ani súd prvého stupňa tieto požiadavky vôbec nerešpektovali, ich záver o nemateriálnej ujme, ktorá mala navrhovateľovi vzniknúť, nemá základ v uskutočnenom dokazovaní a opiera sa len o skutočnosť, že autorka článku uviedla v článku nepravdivé informácie.</p> <p>Nemožno sa stotožniť s postupom, že všeobecný súd pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy síce formálne zdôrazňuje význam slobody prejavu v demokratickej spoločnosti a jej kontrolnú funkciu vo vzťahu k verejnej moci, vo vlastnom rozhodnutí však vychádza skôr z predpokladu potreby zvýšenej ochrany verejnej moci a jej predstaviteľov.</p> <p>Ich závery sú založené na ničím nepodloženom predpoklade, že samotné uvedenie nesprávnej informácie zásadne spochybnilo dôveryhodnosť a vážnosť navrhovateľa, ako aj jeho uplatnenie v odbornej oblasti, ktorou je aktívny boj proti korupcii a klientelizmu.</p> <p>Takýto záver je však absolútne nepreskúmateľný a neobstál by ani v prípade, ak by v danom prípade k neprípustnému zásahu do osobnostných práv naozaj došlo.</p> <p>Postup súdov, ktoré rezignovali na nevyhnutnosť dokazovania, či ujma skutočne vznikla, je o to viac neudržateľný, že ich rozhodnutím bola sťažovateľke uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi vysokú sumu 1 000 000 Sk (33 193,92 €).</p> <p>Ani navrhovateľ pritom nijakým spôsobom nepreukázal, že by zverejnenie tohto článku zasiahlo citeľným spôsobom do jeho spoločenského postavenia alebo sa negatívnym spôsobom premietlo do jeho profesijného života. V tomto smere nenavrhol vykonanie žiadnych relevantných dôkazov.</p> <p>Na záver tejto časti ústavný súd poznamenáva, že sa nezaoberal tvrdením (námietskou) sťažovateľky o porušení čl. 144 ods. 1 ústavy, pretože jeho obsahom nie je žiadne základné právo.</p> <p>Tento záver musí byť sťažovateľke známy už z jeho doterajšej rozhodovacej činnosti, pretože porušenie uvedeného ustanovenia ústavy opakovane neúspešne namietala mnohými svojimi v minulosti podanými sťažnosťami. Ústavný súd preto sťažnosti v tejto časti nevyhovел.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že základné práva sťažovateľky podľa čl. 26 ods. 2 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom krajského súdu porušené boli.</u> <u>Rozsudok krajského súdu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</u> <u>Sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovuje.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd: I. ÚS 408/2010, I. ÚS 77/08, III. ÚS 238/08, I. ÚS 352/2011, III. ÚS 168/07, II. ÚS 152/08, II. ÚS 189/2010 ESELP: Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku č. 49017/99, bod 71; Thorgeir Thorgeirson</p>

	proti Islandu č. 13778/88, bod 63; Lingens proti Rakúsku č. 9815/82, bod 42; Kwicień proti Poľsku č. 51744/99, bod 52; . De Haas a Gijssels proti Belgicku, bod 47; Feldek proti Slovensku, bod 76 Ústavný súd Českej republiky: I. ÚS 453/03
--	--

Nálezy – prietahy v konaní:

spisová značka	IV. ÚS 43/2013
sudca spravodajca	Ludmila Gajdošíková
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	5. apríla 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka namietala porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní o ochranu osobnosti, ktoré začalo v roku 2010.
ratio decidendi	<p>1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ktoré ústavný súd zohľadňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že konanie, predmetom ktorého je rozhodovanie o návrhu sťažovateľky na ochranu osobnosti, tvorí štandardnú agendu všeobecných súdov, v zásade právne zložitá nie je, spravidla však vykazuje znaky faktickej zložitosti. Túto skutočnosť, ako aj povahu veci zohľadnil ústavný súd aj pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľky.</p> <p>2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky konania, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v doterajšom priebehu konania poskytovala okresnému súdu potrebnú súčinnosť, a preto nemožno pripísať na jej ťarchu podiel na tom, že namietané konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené.</p> <p>3. Napokon ústavný súd posudzoval postup okresného súdu v doterajšom priebehu konania.</p> <p>Ústavný súd na základe skutočností vyplývajúcich zo sťažnosti a zo súdneho spisu konštatuje, že postup okresného súdu je poznačený neodôvodneným obdobím nečinnosti, a to od 28. januára 2011 do 12. októbra 2012.</p> <p>V tejto súvislosti ústavný súd neakceptoval námietku sťažovateľky, ktorá vo svojom vyjadrení identifikovala obdobie nečinnosti okresného súdu od 17. decembra 2010. Ústavný súd považuje konanie okresného súdu do 28. januára 2011 v zásade za plynulé a efektívne.</p> <p>Ústavný súd dospel k záveru, že neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu došlo v namietanom konaní v období od 28. januára 2011 do 12. októbra 2012 k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote</p> <p>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu namietanom porušené boli.</p> <p>Okresnému súdu prikazuje, aby konal bez zbytočných prietahov. Sťažovateľke priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 €.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESĽP a iných súdov	***

spisová značka	IV. ÚS 38/2013
sudca spravodajca	Ján Luby
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a	nález – vyhovené

spôsob vybavenia	
dátum rozhodnutia	18. apríla 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ namietal porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré začalo v roku 2007.
ratio decidendi	<p>1. Ústavný súd konštatuje, že spory o vydanie bezdôvodného obohatenia, zaplatenie pohľadávok a ich príslušenstva a náhrady vzniknutej škody vyplývajúce z občianskoprávných vzťahov tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité.</p> <p>Tento záver sa podľa názoru ústavného súdu vzťahuje aj na napadnuté konanie. Ku skutkovej a právnej zložitosti veci je potrebné napokon ešte uviesť, že ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti netvrdil, že by napadnuté konanie malo byť osobitne právne alebo skutkovo zložité.</p> <p>2. Čo sa týka správania sťažovateľa ako účastníka konania v procesnom postavení žalobcu, ústavný súd pripúšťa jeho určitý podiel na spomalení priebehu napadnutého konania najmä v súvislosti s podaním, ktorým žiadal pripustenie zmeny petitu žaloby, ale aj v súvislosti s opakovanými žiadosťami o odročenie pojednávania z dôvodu realizácie aktivít, ktorých cieľom bolo uzavretie dohody o mimosúdnom vysporiadaní veci.</p> <p>Tieto skutočnosti podľa názoru ústavného súdu neovplyvnili rozhodujúcou mierou doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ústavný súd ich však zobral do úvahy pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia.</p> <p>3. Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní hodnotí v zásade ako plynulý, no zároveň poznačený neefektívnosťou a nesústreďenosťou.</p> <p>Napadnuté konanie dosiaľ nebolo právoplatne skončené, pretože zostáva ešte rozhodnúť aj o nároku na náhradu škody uplatnenom sťažovateľom v priebehu konania. Túto zmenu petitu žaloby okresný súd pripustil uznesením zo 6. februára 2012.</p> <p>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené boli.</p> <p>Okresnému súdu prikazuje, aby konal bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľovi priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 €.</p>
Použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

Spracovala: JUDr. Gabriela Lacková

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.